

Príloha k listu Slovenskej lesníckej komory, Rady združení vlastníkov neštátnych lesov Slovenska, Únie regionálnych združení vlastníkov neštátnych lesov Slovenska, Slovenskej poľovníckej komory, Zväzu spracovateľov dreva Slovenskej republiky, Slovenského zväzu rybárov, Slovenského zväzu včelárov, Združenia lesných robotníkov, Združenia obcí mikroregiónu Muránska planina, Spoločenstva obcí mikroregiónu Uličskej doliny, Krajskej organizácie Dobrovoľnej požiarnej ochrany Slovenskej republiky Banská Bystrica a PEFC Slovensko poslancom Národnej rady Slovenskej republiky k návrhu skupiny poslancov Národnej rady Slovenskej republiky na vydanie zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, **parlamentná tlač 591**.

1. Jednotná správa chránených území

Predložená novela sa v Dôvodovej správe odvoláva na Programové vyhlásenie vlády Slovenskej republiky na obdobie rokov 2021 – 2024, podľa ktorého sa zabezpečí jednotná správa chránených území pod Ministerstvom životného prostredia Slovenskej republiky. Prijatím predloženej novely sa však **deklarovaný zámer nedosiahne**. Ide totiž o prevod majetku štátu, pričom dnešné národné parky majú rôzny podiel štátneho a neštátneho majetku. Všetok neštátny majetok nebude naďalej pod jednotnou správou chránených území. Prehľad podielu vlastníckej štruktúry prikladáme v tabuľke:

Tabuľka 1: Prehľad výmer v národných parkoch (v ha) v súčasnosti

Národné parky	Celková rozloha NP	z toho 5. stupeň	Štátne		Neštátne	
			Lesné	Nelesné	Lesné	Nelesné
TANAP	73 888	42 %	42 %	14 %	34 %	10 %
Slovenský raj	19 412	24 %	54 %	3 %	35 %	8 %
Malá Fatra	21 425	20 %	15 %	1 %	70 %	14 %
Veľká Fatra	41 065	15 %	56 %	6 %	30 %	8 %
NAPANT	76 759	15 %	54 %	7 %	33 %	7 %
Muránska planina	20 199	12 %	74 %	5 %	12 %	10 %
PIENAP	3 712	7 %	9 %	2 %	28 %	61 %
Poloniny	30 756	6 %	44 %	3 %	42 %	10 %
Slovenský kras	34 367	4 %	24 %	3 %	54 %	19 %
Spolu	321 583	20 %	45 %	7 %	37 %	11 %

Zdroj: IEP podľa ŠOP SR, Kataster

Z uvedeného je zrejmé, že 48%-ný podiel, čiže viac ako 154 tisíc hektárov pozemkov v dnešných národných parkoch patrí neštátnym vlastníkom, čo sa vylučuje s deklarovaným cieľom – jednotnej správy území. Pritom podiel podľa jednotlivých národných parkov je rôzny, od 22% až po 89%. Spravovaním napríklad 16% územia v Národnom parku Malá Fatra nie je možné splniť jednotnú správu, nakoľko neštátni vlastníci pozemkov po posledných pokusoch vyhlasovania zonácie národných parkov (TANAP resp. Muránska planina) deklarujú nechotu spolupracovať za podmienok, ktoré prezentuje Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky. Predkladanie návrhov zonácie bez ich predchádzajúceho prerokovania s vlastníkami, samosprávami dotknutých obcí a miest a ostatnými nárokovými skupinami je pre občanov Slovenska na vidieku neprijateľné.

2. Programové vyhlásenie vlády (PVV) Slovenskej republiky na obdobie rokov 2021 – 2024

Odvolávať sa pri predkladaní novely zákona na jedno opatrenie PVV je nezodpovedné. Prieniku problematiky ochrany prírody a obhospodarovania pozemkov, najmä lesných sa totiž týka viacero opatrení – vid' citácie z PVV:

- Lesy sú rozhodujúcim krajinotvorným prvkom. Ich stav je vplyvom klimatických zmien zlý a v dôsledku nedocenenia ich významu sa naďalej zhoršuje. Odpoveďou na tento alarmujúci stav je **otvorené, adaptívne lesníctvo, stojace na využívaní moderných vedeckých poznatkov a uplatňovaní osvedčených tradícií**.
- Našou stratégiou je **prebudovanie hospodárenia vo väčšine lesov na prírode blízke hospodárenie v lesoch (PBHL)**, v tomto volebnom období zvýšime ich podiel. Nástrojom prebudovy budú hospodárske zásahy a postupy v súlade s koncepciou Pro Silva.
- **Prebudovou na PBHL účinne podporíme ekologické funkcie lesov. Zvýšime ich adaptáciu na klimatické zmeny** a podiel na sekvestracii atmosférického uhlíka, odolnosť proti kalamitám, druhovú, vekovú a biotopickú pestrosť, upevníme ich protierózne, vodozadržné a pôdotvorné funkcie a v súlade s výsledkami epidemiologických štúdií o priaznivom vplyve lesov na posilňovanie imunity aj - dnes osobitne aktuálnu – ich zdravotno-hygienickú funkciu. V **trvalo udržateľnej miere zachováme aj dôležitú drevoprodukčnú funkciu lesov**, kde navýšime podiel kvalitných sortimentov.
- Dlhodobý **spor lesníkov s ochranármi vyriešime v prospech lesa**. Základom bude vypracovanie **jednotného zákona o lesoch a ochrane prírody**, ktorý odstráni súčasné rozpory.
- V spolupráci s ochranárskou obcou vykonáme **revíziu chránených území**. V územiach s najvyšším stupňom ochrany budeme **rešpektovať bezzásahový režim**.
- Hospodárenie v národných parkoch bude prírode blízke, zamerané výhradne na podporu ich cieľov. Všetky **sporné otázky sa budú posudzovať spoločnými expertnými skupinami lesníkov, ochranárov, krajinárov i ekonómov**.
- **Majitelia súkromných lesov** budú za majetkovú ujmu z titulu ochrany prírody **vždy riadne a včas odškodnení**.
- **Výdavky na životné prostredie** budú vynakladané efektívne a investície budú posudzované **podľa kritéria hodnoty za peniaze**.
- Vláda SR bude **podporovať obnoviteľné zdroje energie**. Vypracujú sa kritériá na ich udržateľné a efektívne podporovanie zo strany Vlády SR.
- Vláda SR prijme **opatrenia na zvýšenie odolnosti a adaptability prostredia na dopady zmeny klímy** na všetkých úrovniach s osobitným zreteľom na energetiku, pôdohospodárstvo, biodiverzitu, lesné a vodné hospodárstvo, výstavbu, dopravu a územné/krajinné plánovanie.
- Vláda SR zabezpečí **jednotnú správu chránených území pod MŽP SR** a zväži právnu subjektivitu správ národných parkov.
- **Dobuduje sa sústava chránených území**, vrátane území európskeho významu NATURA 2000 a schvália efektívne dokumenty starostlivosti.
- Vláda urobí všetky potrebné **kroky proti zneužívaniu náhodných ťažieb**. Na účelovú ťažbu zdravého lesa bude zavedená prísna kontrola.
- Navrhujeme takú **zonáciu národných parkov**, ktorá zabezpečí ich účinnú ochranu **s ohľadom na medzinárodné kritériá IUCN**. Rozsah **zón bez ľudských zásahov** bude totožný s 5. stupňom ochrany prírody a bude tvoriť **najmenej 50 % rozlohy územia**.
- V prípade obmedzenia hospodárenia v národných parkoch a v iných chránených územiach budú **súkromní vlastníci primerane odškodnení**, prednostne zámenou pozemkov, dlhodobým prenájom alebo zmluvnou ochranou.

- Sprehľadníme a zjednotíme formu **poskytovania nárokovateľných kompenzácií za obmedzenie hospodárenia v chránených územiach**. Vlastníkov budeme o možnosti nárokovateľ si kompenzácie informovať.
- **V lesoch s aktívnym manažmentom bude uprednostňované prírode blízke obhospodarovanie** s cieľom využívať komplexnú hodnotu lesov a ekologickej stabilizácie krajiny.

Model ochrany prírody a obhospodarovania pozemkom vytvorený na základe zásad logického myslenia by mal vychádzať z postupného zavádzania jednotlivých opatrení tak, aby na seba navzájom nadväzovali. Nebudeme opisovať všetky, ale najprv by sa logicky malo pristúpiť k prehodnoteniu chránených území, potom k dobudovaniu sústavy chránených území ruka v ruku s ich jednotnou správou. Predloženou novelou sa však prevedie správa štátnych pozemkov pod organizáciu ŠOP SR, pričom sa aj tak nedosiahne jednotná správa a zrejme až následne sa budú chránené územia prehodnocovať. **Keď sa však zistí, že niektorý dnešný „národný park“ nespĺňa kritériá národných parkov, budú sa štátne pozemky vraciat pod správu organizácie ministerstva pôdohospodárstva?** Niektoré „národné parky“ totiž nikdy kritériá nedokážu naplniť z dôvodu nevyhovujúceho stavu lesných porastov (pôvodnosť lesných ekosystémov), resp. bez súhlasu neštátnych vlastníkov sa nebudú môcť naplniť ani kritériá zón národných parkov. Podľa vyššie uvedeného prehľadu vlastníckej štruktúry pozemkov v národných parkoch je zrejmé, že dohoda na zonácii v dnešných intenciách najmä v NP Poloniny, Malá Fatra, Veľká Fatra či Slovenský kras bude prakticky nerealizovateľná.

2.1 Navrhujeme takú zonáciu národných parkov, ktorá zabezpečí ich účinnú ochranu s ohľadom na medzinárodné kritériá IUCN. Rozsah zón bez ľudských zásahov bude totožný s 5. stupňom ochrany prírody a bude tvoriť najmenej 50 % rozlohy územia.

Na prvom mieste by bolo zodpovedné zdôvodniť, **prečo sa Slovenská republika má riadiť kritériami mimovládnej organizácie**. Žiadna právna norma nás k tomu nezaväzuje. Naopak, pre Slovenskú republiku sú záväzné Smernice Európskej komisie vzťahujúce sa k ochrane prírody a krajiny. Napr. Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/147/ES z 30. novembra 2009 o ochrane voľne žijúceho vtáctva, ako ani Smernica Rady 92/43/EHS z 21. mája 1992 o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín, nikde vo svojich ustanoveniach nenúti európske štáty uplatňovať bezzásahový režim, určite nie v takom rozsahu, ako sa to deje na Slovensku. Dopady slovenskej cesty v ochrane prírody sú evidentné napríklad rok čo rok sa znižujúcim stavom počtu hlucháňov. Naopak, priaznivý biotop je definovaný aj v § 5 zákona o ochrane prírody a krajiny č. 543/2002 Z. z., podľa ktorého „Stav prírodného biotopu sa považuje za priaznivý, keď jeho prirodzený areál a územie, ktoré v tomto areáli pokrýva, sú stabilné alebo sa zväčšujú, špecifická štruktúra a funkcie, ktoré sú potrebné na jeho dlhodobé udržanie, existujú a pravdepodobne budú existovať aj v dohľadnej budúcnosti, resp. stav jeho typických druhov je priaznivý.“ V prípade lesných ekosystémov, ktoré človek stáročia významne pozmenil a náhle ich ponechá na samovývoj, nič z vyššie uvedeného neplatí. Naopak, na exponovaných stanovištiach dochádza k masívnej erózii pôdy až po materskú horninu (napr. lokality Belianskych Tatier – viď obrázky č. 1 a 2: vysokohorské smrečiny). Návrat pôvodného biotopu bude trvať stovky až tisícky rokov, čo bezpochyby to **nie je cesta k podpore odolnosti lesov voči klimatickej zmene**.

Obr. č. 1: Stav vysokohorskej smrečiny po ponechaní na samovývoj od roku 2002 (v zmysle zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny) ukazuje odplavenú pôdu po vývratoch uschnutých smrekov

Obr. č. 2.: Stav vysokohorskej smrečiny po ponechaní na samovývoj od roku 2002 (v zmysle zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny) – rozsiahle plochy suchých smrekov bez následného porastu

Keď si odmyslíme legislatívnu záväznosť uvedeného znenia z PVV, aj tak na dosiahnutie 50 % podielu zón bez ľudských zásahov je potrebné, aby územie národného parku spĺňalo nižšie uvedené medzinárodné kritériá ochrany prírody (IUCN), ktorými sú:

- územie musí byť dostatočne veľké na to, aby obsahovalo jeden alebo viacero ucelených **ekosystémov, ktoré neboli podstatne zmenené** prebiehajúcim nevhodným alebo nadmerným využívaním;
- trvalé zachovanie charakteristických príkladov fyzickogeografických regiónov, biocenóz, genetických zdrojov a druhov **v čo najprírodnejšom stave**, pričom je súčasne zaručená ekologická stabilita a rozmanitosť;
- také usmerňovanie duševných, výchovných, kultúrnych a rekreačných záujmov návštevníkov, pri ktorom sa územie zachováva v prírodnom alebo takmer prírodnom stave. Oddych sa v týchto územiach zakladá predovšetkým na zážitku z vnímania **nedotknutej prírody**.

Z vyššie uvedenej tabuľky je zrejmé, aký podiel v tom ktorom národnom parku má dnes stupeň ochrany 5, v ktorom sa dajú ekosystémy považovať za také, ktoré neboli podstatne zmenené, ktoré by mali ostať v čo najprírodnejšom stave a kde je možné vnímať relatívne nedotknutú prírodu. Najväčšie podiely výmery v dnešných národných parkoch sú v stupni ochrany 3, kde sa nepretržite niekoľko storočí lesy obhospodarujú, kde je **veľký podiel človekom pozmenených lesných ekosystémov**, ktoré bez príspevia nebudú schopné v krátkom čase dosiahnuť čo najprírodnejší stav a teda sa tam ani nemožno vnímať „nedotknutú prírodu“.

2.2 V spolupráci s ochranárskou obcou vykonáme revíziu chránených území. V územiach s najvyšším stupňom ochrany budeme rešpektovať bezzásahový režim.

V súvislosti s touto časťou PVV si dovoľujeme poukázať na to, že **vyhlasovanie dnešných národných parkov prebehlo bez súhlasu vlastníkov a užívateľov pozemkov** v predmetných územiach. Pri premenovávaní bývalých chránených krajinných oblastí na národné parky sa deklarovalo, že k žiadnym obmedzeniam hospodárenia oproti v tom čase platnom znení zákona nedôjde. Avšak každá ďalšia a ďalšia novela zákona o ochrane prírody a krajiny podmienky na užívanie ich majetku stále viac obmedzovala, pričom na názor vlastníkov pozemkov sa alebo nikto nepýtal, alebo na tento sa jednoducho neprihliadalo. A deje sa to zas a znova. Otázkou je preto aj to, či tento stav založený na „silovom presadzovaní“ požiadaviek ochrany prírody je aj do budúcnosti spoločensky trvalo udržateľný.

Pre orientáciu uvedieme roky vyhlasovania národných parkov:

Tatranský národný park (TANAP)	1949
Pieninský národný park (PIENAP)	1967
Národný park Nízke Tatry (NAPANT)	1978
Národný park Slovenský raj (NPSR)	1988
Národný park Malá Fatra (NPMF)	1988
Národný park Muránska planina (NPMP)	1997
Národný park Poloniny (NPP)	1997
Národný park Slovenský kras (NPSK)	2002
Národný park Veľká Fatra (NPVF)	2002

Z uvedeného prehľadu je zrejmé, že päť národných parkov vyhlásených za bývalého režimu, kedy bolo všetko všetkých a nikto sa vlastníkov nič nepýtal. Štyri národné parky boli vyhlásené v časoch budovania demokracie, ale tak isto k ani jednému nie sú dané súhlasy vlastníkov pozemkov.

Aj preto máme za to, že by bolo logické, keby sa v zmysle PVV najprv prehodnotila sústava chránených území, kde podmienkou na zaradenie pozemku do chráneného územia je nevyhnutný súhlas vlastníka. V opačnom prípade **dochádza k porušovaniu článku 20, ods. 1 a 4 Ústavy Slovenskej republiky**, podľa ktorých „vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu.“ a „vyvlastnenie alebo nútené obmedzenie vlastníckeho práva je možné iba v nevyhnutnej miere a vo verejnom záujme, a to na základe zákona a za primeranú náhradu.“ Vyhlásovanie národných parkov ani v jednom prípade nerešpektuje uvedené ustanovenia a bez revízie súhlasov vlastníkov neštátnych pozemkov je otázna aj ich opodstatnenosť. Čo sa týka štátnych pozemkov, súhlas sa prezentuje len na obmedzený počet ľudí v rôznych mimovládnych organizáciách, poväčšine žijúcich mimo dotknutého územia. Na súhlas každého občana samozrejme nie je priestor, ale verejná diskusia toho, kto by mal o ňu záujem, tu vyvolaná nebola. Väčšina obyvateľov na Slovensku žije na vidieku a obmedzovanie zabezpečovania životných potrieb vo vidieckej krajine určite nebude prispievať k súhlasu väčšiny obyvateľov Slovenska. Vidiecky občan má dosť práce s tým, aby sa bez dochádzania do miest uživil a nemá čas prezentovať svoje názory na sociálnych sieťach či v médiách. To robia najmä obyvatelia miest, ktorí však majú svoje živobytie poväčšine v mieste bydliska a na vidiek chodia len v rámci voľnočasových aktivít.

Pokiaľ by sa mal 5. stupeň ochrany vyhlasovať na územiach dnešných národných parkov bez súhlasu neštátnych vlastníkov, tak ostáva možnosť zabezpečiť 50 %-ný podiel bezzásahových území len na štátnych pozemkoch. A to sa v Národnom parku Malá Fatra, PIENAP, Poloniny a Slovenský kras nepodarí. Čiže až potom dôjde k prehodnoteniu národných parkov, alebo kritérií, ktoré postačujú na štatút národného parku? Keď sa na vec pozeráme z akejkoľvek strany, vždy nám na Slovensku zostane **problém s naplnením kritérií národných parkov podľa IUCN**. Potvrdila to aj **štúdia samotnej ŠOP SR** v roku 2016, v rámci projektu Rozvoj ochrany prírody a chránených území v slovenských Karpatoch, podporeného cez Program švajčiarsko-slovenskej spolupráce v rokoch 2011 – 2016. Hodnotenie sa uskutočnilo v záujme zavedenia efektívneho manažmentu chránených území v súlade s medzinárodnými štandardmi, ako aj pre získanie reálneho a analýzou podloženého obrazu o skutočnom postavení týchto chránených území v medzinárodnom systéme. Hodnotenie existujúcich národných parkov a ich vyhládka do budúcnosti podľa vyššie uvedenej štúdie sú uvedené v nasledujúcom prehľade:

Prehľad výsledkov hodnotenia chránených území podľa kategórií IUCN

Názov CHÚ	Národná kategória CHÚ	Kategória IUCN zapísaná v databáze WDPA	Výsledok prehodnotenia (rok 2016)
Malá Fatra	NP	II	V
Muránska planina	NP	II	žiadna (V, cieľová II)
Nízke Tatry	NP	II	V
Pieniny	NP	II	V
Poloniny	NP	V	V
Slovenský kras	NP	II	V
Slovenský raj	NP	II	V (podmienečne II)
Tatranský národný park	NP	II	V (podmienečne II)
Veľká Fatra	NP	II	V

Zdroj: *Chránené územia Slovenska – štvrtročný odborný-metodický a informačný časopis Štátnej ochrany prírody SR č. 89/2017, str. 25-30.*

Vysvetlivky: kategória II – národný park, kategória V – veľkoplošné chránené územie (s označením podľa národnej legislatívy)

Zdôrazňujeme, že vyššie uvedený prehľad je výsledkom hodnotenia zamestnancov ŠOP SR. Z prehľadu je evidentné, že **žiadny národný park kritériá nespĺňa kritériá IUCN, podmienne sa uvažuje o dvoch národných parkoch a s jedným ako cieľovým stavom**. NP Poloniny Slovenská republika dokonca nezapísala do medzinárodnej databázy ani ako národný park. Preto nie je korektné predloženú novelu zákona považovať za návrh, ktorý by vyriešil problematiku názvoslovnia veľkoplošných chránených území na Slovensku, najmä tých, ktoré sa dnes neoprávnene nazývajú „národné parky“.

2.3 Hospodárenie v národných parkoch bude prírode blízke, zamerané výhradne na podporu ich cieľov. Všetky sporné otázky sa budú posudzovať spoločným expertnými skupinami lesníkov, ochranárov, krajinárov i ekonómov.

V dnes platnom zákone o ochrane prírody a krajiny je zadefinované § 14 ods. 1 písm. l), že v treťom stupni ochrany je **zakázané používať iné spôsoby hospodárenia v lesoch ako prírode blízke hospodárenie**. To sa už dnes rešpektuje a aj reálne vykonáva. Storočiami zmenené lesné ekosystémy sa však jednoduchým vyhlásením za bezzásahové lesy prebudovať nedajú. Lesníckymi postupmi sa to dá zabezpečiť bez ohrozenia existencie lesa ako takého, je to však dlhotrvajúci proces, ktorý vyžaduje aktívny manažment. Mediálne je deklarované, že predložená novela má uľahčiť zonáciu „národných parkov“, nakoľko dnes, pokiaľ sa k zonácii má vyjadrovať na základe objektívne zhodnotených podmienok aj súčasný vlastník, resp. obhospodarovateľ, je to neriešiteľný problém. Politickým rozhodnutím sa to samozrejme dá zabezpečiť, avšak aj to len v niektorých „národných parkoch“, ako to zdôvodňujeme vyššie. Chýbajú však štúdie, ktoré by toto politické rozhodnutie podložili serióznymi analýzami. Od prírodných pomerov počnúc, až po socioekonomické dopady končiac. Politickým rozhodnutím sa však obide opatrenie PVV „sporné otázky sa budú posudzovať spoločným expertnými skupinami lesníkov, ochranárov, krajinárov i ekonómov“. Pri súčasnom postupe ŠOP SR sa tiež nerešpektujú ďalšie kritériá a podmienky IUCN, ktoré majú byť pri vyhlasovaní národného parku zabezpečené:

- plánovanie a manažment chránených území zakomponovať do regionálnych plánov a okrem toho byť **v súlade aj s plánovaním na miestnej úrovni**;
- **ohľad na potreby domácich obyvateľov**, vrátane ich využívania dostupných zdrojov na uspokojovanie ich životných potrieb v takej miere, ktorá nemá žiadne škodlivé účinky na ostatné manažmentové ciele;
- **ukončenie a vylúčenie ďalšieho nevhodného alebo nadmerného využívania**, ktoré je v rozpore s účelom vyhlásenia. Pritom „využívanie“ zahŕňa poľovanie a rybárstvo.

Napríklad v prípade návrhu zonácie Muránskej planiny, ktorý je momentálne v legislatívnom procese, **nič z vyššie uvedeného nebolo dodržané a nedeje sa tak ani dnes**. Pri návrhoch zonácie TANAP-u sa postupuje obdobne – bez súladu s plánovaním na miestnej úrovni, bez ohľadu na potreby domácich obyvateľov, bez diskusie s ostatnými dotknutými skupinami – poľovníci, rybári... Presvedčanie o prínosoch mäkkého turizmu pre ten ktorý región môžeme porovnať v Poloninách, kde bolo realizovaných viacero projektov na podporu mäkkého turizmu, no žiaden ešte nepriniesol do tejto oblasti Slovenska jedno novovytvorené pracovné miesto v mäkkom turizme.

3. Chýbajúce dopady novely zákona – doložka vybraných vplyvov

Na úvod tejto kapitoly je potrebné poukázať na stanovisko predsedu vlády Slovenskej republiky Eduarda Hegera, ktoré predniesol dňa 27.5.2021 na hodine otázok v Národnej rade Slovenskej republiky v reakcii na interpeláciu poslanca Miroslava Kollára vo veci prevodu správy lesov (prepis odpovede je na adrese: <https://tv.nrsr.sk/transcript?id=243151>). **Predseda vlády** Slovenskej republiky vo svojom vystúpení uviedol, že napriek tomu, že iniciatíva ministra životného prostredia vychádza z programového vyhlásenia vlády na roky 2021 – 2024, **je presvedčený, že predpokladaný návrh bude vypracovaný v úzkej súčinnosti oboch rezortov**. Vláda Slovenskej republiky sa vo svojom programovom vyhlásení rovnako zaviazala, že dlhodobý spor lesníkov s ochranármi vyriešime v prospech lesa. Musíme si uvedomiť, že všetky lesy sú hodné primeranej ochrany a zaslúžia si našu pozornosť a starostlivosť a to nielen z čisto rezortných záujmov a pohľadov, ale najmä z hľadiska ich komplexných celospoločenských prínosov, dnes všeobecne označovaných ako ekosystémové služby.

Ďalej uviedol, že v nadväznosti na verejné vyhlásenia oboch rezortov, ako aj otázku na otázku pána poslanca Kollára môže uistiť, že o postup oboch rezortov sa bude osobitne zaujímať, pretože je v záujme nás všetkých, aby sa návrh riešenia optimálnej starostlivosti a správy lesov realizoval **na základe vyhodnotenia komplexnej analýzy dopadov viacerých variantných riešení a odbornej diskusie všetkých dotknutých nárokových skupín**, tak ako to predpokladá aj Programové vyhlásenie vlády Slovenskej republiky schválené Národnou radou. Predseda vlády ubezpečil, že na spracovaní odborných podkladov k takémuto návrhu a nasledujúcemu legislatívnemu procesu oba rezorty budú spolupracovať a hľadať riešenia zabezpečujúce optimálnu starostlivosť o naše lesné bohatstvo.

Žiadny z predkladateľov (poslancov NR SR), ani rezort životného prostredia, ktorý legislatívny proces podľa tlačovej správy inicioval, **s rezortom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka nekomunikoval a nepredložil žiadne relevantné komplexné analýzy dopadov** a možných variantných riešení správy pozemkov na Slovensku.

V zmysle predloženej novely zákona ide o prevod pozemkov organizácií v zakladateľskej pôsobnosti ministerstva pôdohospodárstva pod rezort životného prostredia nasledovne:

- v územiach národných parkov 3.-5.°OP	cca 168 tis. ha
- mimo území národných parkov (celé podniky ŠL TANAP, LPM)	cca 26 tis. ha
- nejasný výklad zákona – ochranné pásma národných parkov 2°OP	cca 62 tis. ha

Pre uvedené územia národných parkov sa má zabezpečiť bezzásahový režim na 50 % výmery, s výhľadom na 75 % do tridsiatich rokov. Socioekonomické vyčíslenie dopadov však úplne absentuje. Nie je uvedené, ako sa preberú záväzky dnešných obhospodarovateľov lesov v oblasti realizácie projektov z rôznych fondov, záväzky dodávok dreva odberateľom, užívanie poľovných revírov a podobne.

3.1 Sociálne vplyvy

Napriek mediálnej deklarácii predstaviteľov ministerstva životného prostredia, že ŠOP SR preberie pod svoju správu aj lesníkov, dodávateľov prác a existuje aj predstava o obchode s drevom, chýba reálna štúdia dopadov. Zvyšovaním podielu bezzásahových území logicky nebude potrebné také množstvo lesníkov, dodávateľov prác, na to nadväzujúcich služieb (preprava dreva, servis mechanizačných prostriedkov,...) ako s súčasnosti a dôjde k zásadnému obmedzeniu dodávok dreva najmä pre miestnych spracovateľov dreva.

Pri predbežnej analýze vytvorenej nezávislou odbornou organizáciou sa v najbližších rokoch jedná o **zánik 1 645 pracovných miest**, z toho 662 pracovných miest u obhospodarovateľov lesa a necelých 983 pracovných miest u dodávateľov lesníckych činností. V prípade zabezpečovania starostlivosti o

lesné pozemky možno predpokladať zachovanie určitého počtu pracovných miest, avšak tieto pracovné miesta musia byť financované z verejných zdrojov.

Ešte výraznejší dopad bude v sektore drevospracujúceho priemyslu, kde je možné predpokladať **stratu na úrovni 5 210 pracovných miest** pre nedostatok prístupnej drevnej hmoty.

V dôvodovej správe je však uvedené, že dopad na sociálne vplyvy nebudú žiadne. Treba si uvedomiť, že zhruba **6 500 pracovných miest je ohrozených priamo a ďalšie stovky nepriamo**, ale rezort životného prostredia tieto zásadné dopady zatajuje.

3.2 Vplyvy na manželstvo, rodičovstvo a rodinu

Vyššie uvedených približne 6 500 ľudí dnes živí svoje rodiny náročnou prácou v rôznych klimatických podmienkach, od extrémne teplých dní, počas dažďa, sneženia i krutých mrazov. Väčšina z nich žije na **vidieku, kde nie je veľký výber pracovných príležitostí**. Či naozaj majú ísť všetci do miest a automobilových závodov? Je potrebné si uvedomiť, že pokiaľ živiteľ rodiny odchádza za prácou na týždňovky, určite sa plnohodnotne nemôže venovať rodičovstvu, manželstvu a určite to neprispieva k bezproblémovému udržaniu rodiny. Mali by sme si vážiť týchto ľudí, ktorí nám zostávajú a žijú na vidieku, nadväzujúc tak na otcovizeň a tradície svojich predkov.

3.3 Vplyv na rozpočet verejnej správy

Ako bolo vyššie uvedené z PVV „výdavky na životné prostredie budú vynakladané efektívne a investície budú posudzované podľa kritéria hodnoty za peniaze.“

V Doložke vybraných vplyvov dôvodovej správy k predloženému návrhu novely zákona je uvedené, že vplyv na rozpočet verejnej správy bude negatívny, ale bez akéhokoľvek vyčíslenia. Pritom v textovej časti Dôvodovej správy je napísané – citujeme: „Predkladaný návrh zákona má pozitívne vplyvy na životné prostredie, pozitívne a negatívne vplyvy na rozpočet verejnej správy.“

Positívny vplyv sa nikde viac neuvádza a teda nie je ani kvantifikovaný, negatívny vplyv sa priznáva aj v doložke vplyvov, bez zdôvodnenia. Na uvedené nezrovnalosti vydalo **stanovisko Ministerstvo financií Slovenskej republiky** listom č. MF/010082/2021-411 zo dňa 28.5.2021. Okrem toho sa v liste uvádza: „Na základe uvedeného preto podľa § 33 zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov **považujeme za potrebné kvantifikovať predpokladané zvýšené vplyvy na rozpočet verejnej správy nielen na bežný rok, ale aj na tri nasledujúce rozpočtové roky spolu s uvedením na úhradu zvýšených výdavkov.**“

Podľa vyššie uvedenej analýzy dopad na štátny rozpočet bude jednak vo **výpadku daní z príjmu, sociálnych a zdravotných odvodov na úrovni 9,97 mil. eur ročne** v rámci lesného hospodárstva a v **31,57 mil. eur ročne** v drevospracujúcom priemysle.

Preklasifikovaním dnešných hospodárskych lesov na lesy osobitného určenia budú lesné pozemky v národných parkoch vyňaté spod daní z nehnuteľností. Nezanedbateľnú položku vo výpadku rozpočtu verejnej správy – najmä samosprávy budú tvoriť **výpadky daní z nehnuteľností v objeme 1 mil. eur ročne a z podielových daní tiež 1 mil. eur ročne**. Tento výpadok daní nie je v doložke dopadov zodpovedne kvantifikovaný a nie je uvedené krytie výpadku štátneho rozpočtu a výpadku daní pre samosprávy.

3.4 Vplyv na životné prostredie

Aj tu si predkladatelia novely zákona bez akejkoľvek odbornej štúdie, relevantných podkladov a odbornej diskusie dovolili deklarovať pozitívny vplyv na životné prostredie. Je to príliš komplikovaná téma na to, aby sa dala tu a teraz v skratke problematika vysvetliť, no pre názornosť **stačí pozrieť dva obrázky na konci tejto prílohy a zodpovedať si na desať krátkych otázok pri nich**. A hneď nebudú potrebné siahodlhé štúdie, ale postačí aj zdravý rozum.

4. Návrh riešenia sporov rezortov pôdohospodárstva a životného prostredia

Lesy na Slovensku sú národným bohatstvom a hazardovanie s ich stavom je nanajvýš nezodpovedné. Okrem drevoprodukčnej funkcie množstvo plnia množstvo ekosystémových služieb, ktoré sa dajú zabezpečiť len v zdravom, zelenom lese. Ved' aj ľudstvo v prípade výskytu patogénov vyhľadáva pomoc odborníkov – lekárov. Lesníci tak isto poskytujú vlastníkom – štátnym aj neštátnym – odbornú pomoc pri starostlivosti o lesné ekosystémy. Štáty, ktoré sa spoliehali na odbornú pomoc, napríklad pri súčasnej pandémie COVID-19, dopadli omnoho lepšie ako tie, kde politika vyhrávala nad odbornosťou. Predložená novela zákona je tak isto politické rozhodnutie, bez minimálnej konzultácie s odborníkmi a bez ohľadu na medzinárodné kritériá ochrany prírody IUCN.

Tým, že minister Budaj dňa 24.mája 2021 zverejnil informáciu, že „spustil legislatívny proces novely zákona o ochrane prírody, ktorej kľúčovou súčasťou je prevedenie správy tých lesov vo vlastníctve štátu, ktoré sú v národných parkoch v 3.,4. a 5. stupni ochrany, pod správu Štátnej ochrany prírody SR (ŠOP SR) a toto opatrenie je aj predpokladom pre výrazné urýchlenie zonácií národných parkov, ktoré sa pre spory medzi vlastníckymi lesov vlečú už desaťročia“ vytvoril tlak na poslancov Národnej rady Slovenskej republiky a 28.mája 2021 sa začal **legislatívny proces, ktorý úplne obchádza zobrať odborných argumentov čo i len na vedomie**.

Preto tak ako uvádzame v liste, **navrhujeme zastaviť uvedený legislatívny proces a začať prípravu legislatívneho riešenia na vládnej úrovni**, kde bude potrebné dodržať zásady tvorby legislatívnych noriem vrátane pripomienkových konaní, vypracovania seriózných analýz k doložke vybraných vplyvov a zapojenie do tvorby legislatívy všetky nárokové skupiny. Sme presvedčení, že Slovenská republika ako demokratický členský štát Európskej únie a občania Slovenska si takýto proces plne zaslúžia.

4.1 Závazky Slovenskej republiky na úrovni vlády Slovenskej republiky a legislatívy zverejnenej v Zbierke zákonov

Na tohtoročnej aprílovej konferencii ministrov krajín Európy, ktorí sú zodpovední za lesy s názvom FOREST EUROPE, ktorá sa konala v Bratislave boli prijaté viaceré strategické dokumenty. Bratislavská deklarácia ministrov s názvom „Budúcnosť, akú chceme: lesy, aké potrebujeme“ posilňuje všestranné úlohy, ktoré lesy zohrávajú v trvalo udržateľnom rozvoji, v časoch klimateckej zmeny a klesajúcej biodiverzity na prospech celej spoločnosti. Jej základným odkazom je dôraz na **trvalo udržateľné hospodárenie v lesoch, čo dnes je už medzinárodne etablovaný koncept v pohľade na lesy**.

V rámci Bratislavskej rezolúcie ministrov sa stala kľúčovým pojmom odolnosť lesov a prevencia, aby nedochádzalo ku kalamitným situáciám v lesoch. Ministri viac ako 40 krajín Európy jasne vyjadrili svoj postoj. Chcú vidieť, že „v európskych lesoch **sa hospodári trvalo udržateľným spôsobom, čím sa zabezpečí, že tieto lesy sú odolné, zdravé, produktívne, plnia množstvo funkcií a prispievajú k trvalo udržateľnému rozvoju a to prostredníctvom poskytovania ekonomických, sociálnych, environmentálnych a kultúrnych úžitkov súčasnej i budúcim generáciám**“. Teda vízie, ku ktorej naplneniu by malo prísť cez parciálne ciele zahŕňajúce napr. aj zastavenie straty biodiverzity, posilnenie úlohy lesov pri viazaní uhlíka, či pri transformácii ekonomiky na zelenú a obehovú a pri sociálne

spravodlivom rozvoji vidieckych oblastí. Výsledkom je aj výzva ministrom na „Dialóg o lesoch“. Naplnenie vízií totiž nie je možné bez vlastníkov a obhospodarovateľov lesov, bez všetkých dotknutých strán, ktoré majú k lesom vzťah.

Slovenská republika je viazaná okrem iného aj Smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2009/147/ES z 30. novembra 2009 **o ochrane voľne žijúceho vtáctva**, Smernicou Rady 92/43/EHS z 21. mája 1992 **o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín**. Ani jedna z týchto smerníc však **nezaväzuje k bezdôvodnému zvyšovaniu bezzásahových území**, práve naopak, podporuje aktívny manažment s cieľom dosahovať priaznivý stav biotopov a populácií živočíchov a rastlín.

Slovenská republika pristúpila aj k tzv. **Karpatskému dohovoru**, čiže Rámcovému dohovoru o ochrane a trvalo udržateľnom rozvoji Karpát, ktorý je zverejnený v Zbierke zákonov Slovenskej republiky pod číslom 111/2006 Z. z. a k Protokolu o trvalo udržateľnom obhospodarovaní lesov k Rámcovému dohovoru o ochrane a trvalo udržateľnom rozvoji Karpát, zverejneného v Zbierke zákonov Slovenskej republiky pod číslom 304/2013 Z. z.

Dalo by sa tu vymenovávať množstvo ďalších legislatívnych noriem, ktorými je Slovenská republika viazané, ale pre ilustráciu postačujú aj tieto. Predložená novela zákona však všetky tu uvedené normy ignoruje.

4.2 Parížska dohoda

Parížska dohoda je globálna dohoda o zmene klímy. Dohoda bola uzavretá v decembri 2015 v Paríži a slávnostne podpísaná v apríli 2016 v sídle Organizácie spojených národov – v New Yorku a pre Slovenskú republiku nadobudla Parížska dohoda platnosť 4. novembra 2016.

V článku 5 Parížskej dohody sa uvádza, že signatárom dohody sa odporúča, „aby prijímali riešenia na realizáciu a podporu, vrátane prostredníctvom platieb na základe výsledkov, existujúceho rámca stanoveného v súvisiacich usmerneniach a rozhodnutiach už odsúhlasených v rámci dohovoru pre: strategické prístupy a pozitívne stimuly zamerané na zníženie emisií zapríčinených odlesňovaním a zhoršovaním kvality lesov a úlohu ochrany lesov, udržateľného lesného hospodárstva pre zvyšovanie zásob uhlíka v lesoch v rozvojových krajinách; a alternatívne strategické prístupy, napríklad **spoločné prístupy pre zmiernenie a adaptáciu pre celistvé a udržateľné lesné hospodárstvo**, s opakovaným zdôraznením dôležitosti stimulovania, podľa potreby, neuhlíkových výhod spojených s takýmito prístupmi.

4.3 Platforma Zachráňme lesné bohatstvo Slovenska

Signatári platformy Zachráňme lesné bohatstvo Slovenska, čiže organizácie starajúce sa a využívajúce jedinečné prírodné lesné bohatstvo Slovenska: Lesy Slovenskej republiky, š. p., Vojenské lesy a majetky, š. p., Rada združení vlastníkov neštátnych lesov Slovenska, Slovenská lesnícka komora, Zväz spracovateľov dreva Slovenskej republiky, Zväz celulózno-papierenského priemyslu Slovenskej republiky, PEFC Slovensko, Odborový zväz DREVO, LESY, VODA, vnímajú problematiku záchrany lesov nadrežortne a nepoliticky. Platforma zastupuje záujmy viac ako 500 tisíc vlastníkov neštátnych lesov Slovenska, čo spolu s rodinnými príslušníkmi predstavuje minimálne 1,5 mil. občanov Slovenska; správcov lesného majetku štátu; členov Slovenskej lesníckej komory; viac ako 150 podnikov, zaoberajúcich sa spracovaním dreva; členov odborového zväzu DREVO, LESY, VODA a 239 držiteľov PEFC certifikátov a osvedčení trvalo udržateľného obhospodarovania lesa. Pre národné hospodárstvo Slovenskej republiky uvedení signatári ročne vyprodukurujú výnosy vo výške 3,0 až 3,5 mld. €,

obhospodarujú viac ako 1,6 mil. ha lesov a zamestnávajú a vytvárajú pracovné príležitosti najmenej pre 45 tisíc prevažne obyvateľov vidieka.

Strategické dokumenty, vychádzajúce z rezortov Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR a Ministerstva životného prostredia SR nie sú založené na integrovanom prístupe k manažmentu krajiny, k ochrane prírody a k racionálnemu a efektívnemu využívaniu prírodných zdrojov a nepomáhajú ochrane lesného bohatstva Slovenska. Sme presvedčení o tom, že k lesom ako k jednému z najväčších bohatstiev Slovenskej republiky nie je možné pristupovať stranícky, odvetvovo ani rezortne. Na lesné bohatstvo a jeho využívanie v prospech človeka, občana sa nemožno pozeráť v horizonte volebného obdobia, ale spôsobom trvalo (dlhodobo) zabezpečujúcim jeho nepretržitú obnovu a vyvážený rozvoj všetkých odvetví a ekosystémových služieb, založených na lese.

Platforma Zachráňme lesné bohatstvo Slovenska odporúča vypracovanie základného politického dokumentu (štátnej politiky) pre ochranu lesného bohatstva Slovenska, jednotnej, nadrezortnej štátnej politiky pre ochranu a trvalo udržateľné využívanie lesného bohatstva Slovenska. Platforma navrhuje, aby mal takýto dokument dlhodobú platnosť, napr. do roku 2050, aby ho prerokovala a schválila Národná rada SR a tým zaviazala Vládu SR a všetky zložky exekutívy bezodkladne a systematicky realizovať tzv. „Ústavu pre lesy“.

Sme toho názoru, že slovenské lesy potrebujú jediný legislatívny predpis, garantujúci adekvátnu starostlivosť o lesné bohatstvo Slovenska vo všetkých rozhodujúcich záujmových oblastiach – v odbornom obhospodarovaní lesov, v účinnej ochrane prírody a v komplexnom poskytovaní ekosystémových služieb, ktoré občania od lesa očakávajú. Je preto nevyhnutné zosúladiť existujúci zákon o ochrane prírody a krajiny a zákon o lesoch do podoby vzájomne prepojeného legislatívneho predpisu, ktorý bude zrozumiteľný pre občanov Slovenska a ktorý bude možné efektívne uplatňovať v praxi. Jeho súčasťou musí byť aj vytvorenie jednotnej štátnej správy, zameranej na ochranu lesného bohatstva Slovenskej republiky, ale aj jednotné riadenie všetkých dôležitých aktivít, ovplyvňujúcich les pod jedným ministerstvom.

4.3.1 Nové usporiadanie a využitie lesov

V novom usporiadaní lesov z hľadiska ich funkcií by mali byť lesy diferencované na lesy ochranné a chránené, na lesy prioritne určené na plnenie ekosystémových služieb pre spoločnosť a lesy určené na produkciu dreva.

Lesy ochranné a chránené – program starostlivosti o takéto lesy bude zameraný na starostlivosť o lesy, slúžiacie na ochranu prírody a ochranu krajiny a o lesy, zabezpečujúce ochranné funkcie. Časť lesov, slúžiacich na ochranu prírody, by mali mať charakter bezzásahového územia, v ktorom by nebolo možné uplatniť „žiadnu výnimku“ na akúkoľvek činnosť. Výmera ochranných a chránených lesov sa dá očakávať do 5 % z celkovej výmery lesov na Slovensku, t. j. cca 100 tis. ha. Financovanie starostlivosti o takéto lesy by malo byť zabezpečované zo štátneho rozpočtu a zo zdrojov EÚ.

Lesy prioritne určené na plnenie ekosystémových služieb pre spoločnosť – v týchto bude program starostlivosti zameraný na formovanie stavu lesa, zodpovedajúci zvolenému účelu (ekosystémovej službe) resp. niekoľkým účelom (službám) súčasne. Financovanie starostlivosti o tieto lesy by mali byť zo zdrojov žiadateľa o takéto služby (nárokové skupiny). V osobitných prípadoch sa tieto služby môžu financovať zo štátneho rozpočtu ako služby vo verejnom záujme. Výmera takýchto lesov by mala byť maximálne 20% lesnej plochy SR t. j. cca 400 tis. ha

Lesy určené na produkciu dreva – program starostlivosti v nich bude zameraný na produkciu dreva. Výmeru takýchto lesov tvorí okolo 75% lesnej plochy SR, t. j. cca 1,5 mil. ha, keďže drevo je vysoko ekologickou, trvalo sa obnovujúcou surovinou, ktorá tvorí dôležitú náhradu neekologických a pre

životné prostredie škodlivých surovín. Lesy určené na produkciu dreva budú súčasne vytvárať aj nadprodukt v podobe ekosystémových služieb pre spoločnosť.

4.3.2 Revízia chránených území

Chráňme v prírode to, čo je skutočne cenné a chráňme to efektívne. Preto navrhujeme aktualizáciu siete chránených území na Slovensku, založenú na ich odbornej a kritickej revízii a rešpektovanie prísnej ochrany cenných a významných lesných spoločenstiev, chránených rastlín a živočíchov. Prísne a dôsledne musíme chrániť najcennejšie (najvzácnejšie) územia z hľadiska ochrany prírody, nachádzajúce sa na lesnom pôdnom fonde a to bez akýchkoľvek výnimiek (5. stupeň ochrany prírody). Adekvátnymi opatreniami musíme chrániť územia nižšej úrovne záujmu ochrany prírody, tieto opatrenia musia byť definované v programoch starostlivosti o chránené územia. Musia byť systematicky implementované a ich efekt kontrolovaný.

Naproti tomu, kritická revízia chránených území musí zo systému CHÚ odstrániť územia, v ktorých zanikol dôvod na ich ochranu (predmet ochrany), resp. dôvod ochrany tam nebol adekvátne (vedecky) preukázaný. Zo systému CHÚ musia byť odstránené neadekvátne veľké veľkoplošné územia alebo chránené územia s neadekvátnym ochranným pásmom. Týka sa to aj území, v ktorých bolo ochranné pásmo určené ako dôsledok nesprávneho rozhodnutia predchádzajúceho totalitného režimu a podobne. Výsledkom kritickej revízie by mal byť nový zoznam CHÚ, v ktorom bude každé CHÚ vytvorené iba so súhlasom vlastníka resp. správcu lesného majetku, na ktorom sa nachádza. Toto je dôležitý krok k odstráneniu všetkých historických krívd a nepravostí, súvisiacich s vytváraním CHÚ, najmä na súkromnom lesnom majetku.

4.3.3 Vlastníctvo lesov

Pre zabezpečenie demokracie a práv, súvisiacich so súkromným vlastníctvom, musí byť rešpektovaný v legislatíve aj v praxi rozdiel medzi súkromným resp. spoločnostveným vlastníctvom lesov a štátnym (verejným) vlastníctvom lesov. **Na lesných pozemkoch vlastníkov neštátnych lesov sa lesy využívajú podľa záujmov vlastníka lesa. Ak v neštátnych lesoch požadujú občania (štát) nejaké služby, spojené s lesom, musia za tieto služby zaplatiť trhové ceny** - napr. aj za chránené územia, ktoré slúžia občanom. Spravodlivým riešením tohto vzťahu je zmluvná starostlivosť – zmluva medzi vlastníkom lesných pozemkov a štátom. Vlastník lesných pozemkov vykonáva činnosti, ktoré od neho štát v tejto súvislosti požaduje (napr. činnosti potrebné na zabezpečenie ochrany prírody) a štát mu za to platí primeranú, trhovú cenu.

4.3.4 Drevo - ekologická, trvalo sa obnovujúca surovina

Pri tvorbe a uplatňovaní strategického dokumentu, zameraného na lesné bohatstvo Slovenska, musí byť rešpektovaná a zohľadnená vysoká ekologická užitočnosť dreva ako suroviny, ktorá sa trvalo udržateľne obnovuje, je ekologická a má univerzálne použitie. Drevo je charakterizované ako ekologická, trvalo sa obnovujúca surovina s vysokým ekologickým benefitom. Jej využitie je výrazne širšie, ako je len výroba polotovarov či úžitkových predmetov a tovarov z dreva (produkty drevárskeho a nábytkárskeho priemyslu). Drevo má potenciál nahrádzať ekologicky nevhodné materiály a suroviny ako napr. plasty a fosílna palivá. Preto strategické smerovanie a podpora spracovateľského priemyslu musí byť orientované najmä na redukciu výroby a využívanie ekologicky nevhodných materiálov. Musíme podporovať produkciu drevnej hmoty a pre tento účel vytvoriť samostatnú kategóriu lesov – lesy určené prioritne na produkciu dreva. Súbežne však treba vykonať kroky na zlepšenie konkurenčnej schopnosti drevospracujúceho priemyslu stimulovaním finalizácie spracovania a oživenia spotreby výrobkov z dreva, čo v konečnom dôsledku posilňuje „zelenú ekonomiku“.

4.3.5 Les a klimatická zmena

Ochrana lesného bohatstva Slovenska má mimoriadny význam aj pre zmierňovanie dôsledkov klimatickej zmeny, pre sekvestráciu uhlíka a pre ochladzovanie planéty. Preto stratégia ochrany lesného bohatstva kladie dôraz na zdravý, vitálny a trvalo udržateľne obhospodarovaný les, ktorý je podľa Parížskej klimatickej dohody najefektívnejším úložiskom emisií pre dosiahnutie uhlíkovej neutrality. Na Slovensku, ktoré patrí k európskym krajinám s vysokou lesnatosťou (42%), treba garantovať udržanie resp. zvyšovanie lesnatosti Slovenska, obnovu lesov a ich druhovú a vekovú rôznorodosť.

4.3.6 Les a občania

Lesy Slovenska sú strategickým a mimoriadne cenným bohatstvom tejto krajiny a preto musia byť spravované, ale aj využívané v prospech všetkých občanov a komunít, ktoré sú na lese závislé alebo v lesnom prostredí žijú, relaxujú či tvoria. Keďže Slovensko je rurálna krajina, záujmových skupín, komunít či jednotlivcov, ktorí les potrebujú alebo s ním vo svojich aktivitách počítajú, je ich veľké množstvo. Bezodplatne využívať les však môže len jeho vlastník, preto treba byť tolerantný, ústretový a ohľaduplný pri vzájomnom riešení požiadaviek nárokových skupín. Treba sa dokázať pozeráť na les nielen vlastnými očami, ale aj pohľadom iných komunít a pri definovaní priorít vo využívaní lesného prostredia disponovať veľkou dávkou empatie, tolerancie a ochoty ku kompromisom. To je jediná cesta ako zachovať les v priaznivom stave aj pre budúce generácie a pritom umožniť širokej škále nárokových skupín využívať les pre napĺňanie svojich potrieb či už ide o ekosystémové služby, suroviny alebo tovary, pochádzajúce z lesa.

4.3.7 Celospoločenská dohoda o lese a krajine

Ambíciou platformy „Zachráňme lesné bohatstvo Slovenska“ je zjednotiť verejnosť na racionálne definovaných princípoch. Chceme dosiahnuť celospoločenskú dohodu, ktorá nebude vyhranene ani ochranárska, ani lesnícka a ani drevárska. Problematiku záchranu lesov vníma platforma nadrezortne a nepoliticky a tak ju chce aj presadzovať v súlade s princípmi trvalo udržateľného rozvoja lesov, prírody a krajiny, v prospech všetkých občanov Slovenska a Európskej únie, ktorej sme organickou súčasťou.

Na záver pripájame dvojicu obrázkov (A a B) z našich lesov k zamysleniu. Označte obrázok, alebo si iba jednoducho skúste odpovedať na otázku, na ktorom plní les nasledovné ekosystémové služby lepšie:

- Produkcia kyslíka
- Ukladanie uhlíka
- Zmierňovanie výkyvov mikroklimy
- Zabránenie erózie pôdy
- Vodohospodárska funkcia
- Úkrytové a pobytové podmienky pre živočíchy, vyššia biodiverzita
- Zmierňovanie vysušných vetrov
- Vytváranie chládku
- Zachytávanie prachových častíc zo vzduchu
- Produkcia fytoncídov – prchavých látok z rastlín s blahodarným účinkom na zdravie ľudí

Obrázok A:

Obrázok B:

Pokiaľ ste označili pri väčšine odpovedí obrázok B, tak ide o les obhospodarovaný lesníkmi v dnešnom Národnom parku Muránska planina, ktorý je prebudovaný aktívnym manažmentom na les prírode blízky.

Pokiaľ ste označili pri väčšine odpovedí obrázok A, ktorý ukazuje vysokohorské smrečiny po ich ponechaní na samovývoj v Belianskych Tatrách a ste presvedčený o správnosti takéhoto postupu, nejde Vám o ochranu prírody, ale o niečo iné.